

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године, код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СТРУЧНИ ДЕО

ДОКАЗ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

(НАСТАВАК)

§ 4.

Историјски развој доказа у туђинским законодавствима.

Сви народи још у првим ступњима културног развића сматрали су злочин као забрањену радњу, којом се вређа и нарушава извесно право. Да би се од неког могло тражити задовољење за нарушено право, морало се на првом месту утврдити стварно постојање злочина, а за тим виност лица, које се оптужује. Значи, да су се и код старих народа морале образовати извесне форме и погодбе, које су важиле за кривично поступање, па по томе и за доказ. Тако се н. пр. морало унапред знати на који ће начин тужилац или оптужени уверити судију о истинитости својих твђења и т. д. Али ипак сам доказ у разна времена није подједнако схватан. Ова различитост у схватању доказа састоји се у томе, што се њиме тежила да постигне или формална или материјална истина, што је све опет зависило од тога, да ли се злочин сматрао као грађанска ствар, т. ј. као нарушење само индивидуалних права или не. Из свега изилази, да доказ није увек био овакав, како га данас налазимо у науци и законодавствима. Да би се могло добро разумети учење о доказу, мора се претходно укратко прегледати његов историјски развој, из кога ће се видети све фазе, кроз које је прошао и одакле је и како у наше законодавство ушао.

I. Римски Кривични Поступак.¹⁾

У првом периоду, који траје до VII столећа ab urbe condita, Римски Кривични Поступак не зна ни за каква законска правила о доказу. Народ је у Comitibus centuriatis и tributis сам учествовао у суђењу и саме доказе није строго правнички оцењивао, већ је једног кривог ослобађавао из сажаљења, другог из обзира на његове раније заслуге и т. д. Ово је све могло бити,

јер је народ био и законодавна власт и суд, а имао је и право помиловања.

За време quaestiones perpetuae, које су у цвету од почетка VIII столећа ab urbe condita до III столећа по Христу, indices су само народне судије, који су судили по свом личном и слободном уверењу. Није било никаквих законских прописа, којих се судија морао држати приликом стицања свога уверења, већ је он ово сам добивао из доказног поступка. Ово је била стална одлика Римског Кривичног Поступка. Leges publicorum iudicorum међутим садрже само одредбе о испиту сведока, о њиховом заклинању, о дужности сведочења, о способним и неспособним сведоцима, о ослобођењу од дужности сведочења и т. д. Сведоке је у ово време имао права само тужилац да принуди, и против њихове воље, на сведочење. Ово је право тужилац имао само према сведоцима, на које се он позвао. Сведоке је питао најпре онај, који их је довео, за тим противник овога, а судије никако; вршило се тзв. унакрсно испитивање. Изузетно је судија испитивао сведоке само онда, кад је сведок роб и кад се у исто време требао да подвргне тортури, јер се ова могла употребити само према робовима. У овом случају је Iudex quaestionis вршио испит ван суда и о томе начинио нарочити протокол, који је као исправа био доказно средство.

У свима периодима Римског Кривичног Поступка доказна средства су била: признање, сведочење сведока, исправе и индиције. Признању се, чим се добије, потпуно поклањала вера без ближег испитивања његове истинитости. У овоме се састоји велика разлика између признања код Римљана и признања у данашњим законодавствима. Овакво схватање признања објашњава се тиме, што су Римљани у најранија времена сматрали злочин као грађанску ствар, а друго и једностраним образовањем начела, на коме је почивао Римски Кривични Поступак. Признање је могло бити изнуђено само од робова.

И за време царства судија је судио по свом личном уверењу. Нарочито израђеног система доказних правила, по којима ће судија судити није било ни у овом периоду, али је ипак сад поступак био другачији од ранијег. Од утицаја на доказ било је писање чувених правника онога времена као Цицерона и Квинтилијана, који су писали о томе, на што треба обратити пажњу при оцени сведочења. Писање ових, као и других правника, улазило је чак у царске рескрипте у облику упута, савета или опомена, које судију нису везивале, и тек

¹⁾ Mittermaier, Lehre vom Beweise 10 и даље; Zachariae, Handbuch des deutsch. Strafpr. I 93 и даље, II 403 и даље; Holtzendorff Handbuch des deutsch. Strpr. I 196 и даље; Glaser Handbuch des deutsch. Strpr. I 59 и даље.

крајем трећег столећа по Христу једно такво правило: да сведоџба једног сведока није довољна за потпун доказ, претворило се у обавезан закон. Сведоке сад по правилу испитује судија; према робовима се још увек могло применити мучење, а у последње време и према оптуженом, који није роб, но само ако није из највиших друштвених кругова.

Као што се из свега види, Римском Праву се има приписати слава, што се још у најстарије време стално држало тачних принципа о доказу, јер видимо да судија није везан ни за каква законска доказна правила, а доказни систем је сасвим рационалан. Једини изузетак чини признање, које се сматрало као доказ чим постоји.

II. Канонски Кривични Поступак.²⁾

У Италији важио је и даље се развијао Римски Кривични Поступак. Међутим код Германа и осталих европских народа вредео је, као што ће се даље под III видети, другачији поступак с нарочитим доказним системом. Са ширењем и јачањем хришћанства, црква је лагано почела узимати у своје руке казнену судску власт. Испочетка је кажњавала само духовнике за извесна кривична дела, а у осталом као редован вредео је световни Кривични Поступак, који је био или римски, ако је то било у Италији, или германски, ако је црква била у Германији. Црква је дакле стајала између два поступка са сасвим разним доказним системима, и она за основицу свом Кривичном Поступку узме Римски Поступак и то онакав, какав је био за време последњих царева. Узимајући за основицу Римски Поступак, Канонско се Право у прво време држало потпуно римског доказног система искључујући само тортуру, што је сасвим одговарало правом духу хришћанства. У свему је осталом остао и даље као *modus procedendi ordinarius* *optuzhni* поступак.

Али црква се није задржала само на кажњавању духовника, већ је своју надлежност све више и више проширивала. Тако исто ни поступак није остао онакав, како је позајмљен из Римског Права, већ се развијао све даље, а стваране су и нове институције. Две су главне и трајне користи, које имамо од Канонског Кривичног Поступка. Прву само помињемо, јер је ван делокруга наше расправе, а састоји се у томе, што у њему налазимо зачетак *истражном* или *инквизиторском* начелу, по коме судија по службеној дужности има да започне истрагу чим сазна за извршење кривичног дела, не чекајући тужбу приватног тужиоца. Друга, много важнија, корист, коју је трајно за собом оставило Канонско Право, састоји се у томе, што је, усвајајући римски доказни систем, прокрчило пута римском схватању и обради доказа.

Доказна средства Канонског Права у главном су иста, која смо нашли и у Римском Праву: признање, сведоџбе сведока, исправе и индиције. Само је битна разлика у схватању признања; оно више није служило као потпун доказ чим је дато, већ се подвргавало оцени и испитивању суда, и само слободно и истинито признање имало је силу доказа. Ово је долазило отуда, што је истражно начело већ било поставило за циљ Кривичном Поступку проналажење материјалне истине. У овом истом циљу доношене су многе законске одредбе, којима су се понављала и допуњавала како доказна средства, тако и доказни поступак. Судије више нису били људи из народа, већ духовници, који су се придржавали законских наређења и који су своје уверење заснивали на правничкој оцени доказа. Праве доказне теорије још није било, али се

из оваког Канонског Поступка касније развила законска теорија доказа, пошто је овде имала готово све услове за свој постанак.

Развијајући се овако, Канонски Поступак је успео да сузбије германски посупак с чисто формалистичким доказним системом, али се ипак осетио утицај овога на Канонски Поступак. Овај се утицај огледа у томе, што је црква из *Германског* Права примила као доказно средство и *заклетву* (*iuramentum purgationis*), за коју Римско Право не зна. Заклетва је код Германа а и других народа била доказно средство још пре Хришћанства, и у тој мери је била ухватила корен, да је црква никако није могла сузбити. Стога ју је она испочетка само трпела, а касније и усвојила. У прво време сваки оптужени могао је одбити од себе тужбу ако ову заклетву положи (ако се опере заклетвом), међутим касније она се није никако допуштала кад постоји потпун доказ противу оптуженог. По наређењу папе Иноћентија III (1198—1215), творца инквизиторског поступка, било је места *iuramento purgationis* тек онда, кад се истрагом није могао постићи потпун доказ о кривици оптуженог.

Тортуру, коју је Канонско Право, усвајајући Римски Кривични Поступак, избацило, усвојио је поново папа Иноћентије IV 1252. и завео је, у почетку, само у поступку противу јеретика.

III. Средњи Век до рецепције Римског и Канонског Права.³⁾

Принципи старог Немачког и Француског Кривичног Поступка пре рецепције туђинских права у многоме су се разликовали од начела Римског и Канонског Права. Кривични Поступак овога времена био је оптужни поступак у томе смислу, да се строго придржавало изреке: „где нема тужиоца, ту нема ни судије;“ није имао једноставно устројство суда, и ни у колико се није разликовао од Грађанског Поступка. Па и доказни систем свих континенталних држава био је сасвим другачији од онога, који смо нашли у Римском и Канонском Праву. О каквој доказној теорији у данашњем смислу није могло бити ни речи; доказом се није тражила материјална, него само формална истина. Карактер овога доказног система састојао се у главном у *формализму* доказа и у терету доказивања од стране оптуженог. Докле се у Римском и Канонском Праву доказом тражи материјална истина, докле ту и странке и судија прикупљају доказе, који су потребни да он стече уверење о истинитости какве чињенице, докле доказ старог Немачког и Француског Права у толико носи други карактер, што је чисто формалистичке природе. Формализам се састоји у томе, што се доказом није ишло на то, да се пред суд изнесе грађа, из које би овај могао добити материјалну истину, него је суд имао да пази само на то, да ли је онај, који доказује, задовољио форму, коју закон тражи.

Да је одиста доказни систем био формалистички најбоље се види из доказних средстава.

Главно доказно средство јесте *заклетва*. Њоме су се служили само непорочни оптужени, који су се полагањем те заклетве могли опрати од кривице, која им је стављена на терет. Формалности, које су прописане за полагање заклетве, морале су се строго испунити, нарочито су се морале тачно и без замуцкивања изговорити речи, које су чиниле форму заклетве. Али у многим случајевима, нарочито код тежих кривичних дела, није била довољна само заклетва оптуженог за себе. Да би се у таквим случајевима могла поклонити вера заклетви оптуженог, морао је поред њега положити заклетву још и извесан број његових рођака или пријатеља, који су се звали *помагачи* или *саклетвеници* (*aidi, iuratores, coniuratores, sacramentales, consacramentales, testes*). (наставиће се)

Д-р Бож. В. Марновић

²⁾ *Biener, Beiträge zu der Geschichte des Inquisition — Processes* 16 и даље; *Zachariae, Handbuch* I 106 и даље; *Geyer, Lehrbuch* 31 и даље; *Glaser, Handbuch* I 69 и даље.

³⁾ *Mittermaier, Lehre vom Beweise* 12 и даље; *Köstlin, Der Wendepunkt des deutschen Strafverfahrens* 208 и даље; *Zachariae Handbuch* I 117 и даље; *V. Kries, Der Beweis im Strafprozess des Mittelalters*; *Glaser, Handbuch* I 49 и даље.

§§ 15 и 16 ПОЛИЦИЈСКЕ УРЕДБЕ

Питање о правилном схватању и применивању §§ 15 и 16 Полицијске Уредбе, а нарочито оних њихових одредаба које говоре о извршности решења прво претпостављених власти, било је спорно и пре закона о изменама и допунама о овој уредби од 17. јануара 1904. год. Узроци овоме нису никако лежали у нејасности или у неразумљивости законског текста, већ у одредбама §§ 17. и 18. ове уредбе, који нису били изрично укинута, и за које су многи држали да су у важности већ и по томе, што су редовно отштампавани, без икаквих примедба, у свима званичним издањима Полицијске Уредбе.

Док се у §§ 15 и 16 прецизно означавало којој се вишој власти имају подносити жалбе, и наређивало да је „решење прво-претпостављене више власти извршно“, дотле се, опет, у § 17-ом изриком допуштало право жалбе Министру Унутрашњих Дела противу решења свију нижих полицијских инстанција. Једновремено са овим, §-ом 18-им стављено је у дужност Министру, да управља и упућује полицијске власти „на поредак и законитост и у пословима тичућим се поступка с полицијским преступницима,“ и да „надлежним начином и путем“ исправља њихове грешке „у овим пословима.“

Не треба се ни мало чудити, према оваквом стању ствари што су полицијске власти, па и само Министарство Унутрашњих Дела, у једним приликама допуштале осуђеном право жалбе противу решења првопретпостављене више власти, а у другим ова решења оглашавали као извршна.

Овакво стање ствари остало је све до расписа Министра Унутрашњих Дела од 4. јула 1903. год. ПБр. 16143, којим је објашњено, да су решења првопретпостављених виших власти извршна.

Законом о изменама и допунама у Полицијској Уредби од 17. јануара 1894. год. измењене су, као што је познато, најглавније одредбе ове уредбе, па међу њима и §§ 15 и 16. На место старе редакције, по којој: „Противу сваке пресуде или решења о истузима имају право стране жалити се првопретпостављеној вишој власти; и то противу пресуде општинског суда надлежној средској власти; противу пресуде средске власти начелству; противу пресуде чланова управе вароши Београда, управе исте вароши; а противу пресуде начелства, управе вароши Београда и управе Мајдан-Пека, Министру унутрашњих послова“ — дошла је нова редакција по којој: „Пресуде по иступним делима, донесене по оним одредбама кривичног законика, по којима казна по закону не може бити већа од три дана затвора односно тридесет динара, одмах су извршне; а противу осталих пресуда или решења о истузима, имају право стране жалити се надлежном првостепенном суду, који ће пресуду или решење оснажити, уништити или преиначити.“ Излишно је и доказивати, да је ово најважнија и најкориснија измена и допуна у старој Полицијској Уредби, али је, на жалост, непотпуна, више

са формалне стране, те је с тога у пракси створила прави хаос, који ни до данас није потпуно расправљен.

* * *

Још 1904. год., одмах по ступању у живот последњих измена и допуна у Полицијској Уредби, ми смо у чланцима: „Полиција и Суд“ („Полицијски Гласник“ за 1904. год.) доказивали, да се ове измене и допуне имају односити, не само на иступе из III части казненог законика, већ и на све остале иступе, које извиђа и пресуђује полицијска власт, а за чије извиђање и пресуђење није прописан никакав поступак.

У прилог овог нашег мишљења, поред осталих разлога, наводили смо и ово:

„Основ свеколиком тумачењу, дакле, лежи у карактеру Полицијске Уредбе. Само у онолико, у колико је овај карактер измењен изменама и допунама од 17. јануара ове год. у толико је измењена и надлежност претпостављених полицијских власти за расматрање пресуда и решења потчињених јој полицијских и општинских власти. Па како је Полицијска Уредба поступак за ислеђење и пресуђење иступа само из III части казненог законика, то се, сасвим логично, и њене измене и допуне имају односити само на иступна дела из казненог законика: *ergo* и надлежност судска за расматрање има се распростирати само на пресуде и решења по овим истим делима. На остале, специјалним законима предвиђене иступе, надлежност ова распростирала би се само у том случају кад би се и они — ови иступи — извиђали и пресуђивали по Полицијској Уредби, али пошто то не стоји, то ће ови иступи и даље остати у надлежности полицијских власти у погледу расматрања.

И ако све ово, на први поглед, изгледа и логично и правилно, ипак ћемо ми указати на један позитиван и у досадашњој пракси никад неоспорен факт, који је у суштој противности са гореизложеним закључцима.

Тиче се оних иступа по специјалним законима, за чије ислеђење и пресуђење није прописан никакав поступак, и који се с тога, и дан дави, извиђају по Полицијској Уредби. То су, на првом месту, већ поменути иступи казним по уредби о кафанам и механам, по закону о уређењу санитарске струке и чувању народног здравља, за тим иступи казним по закону о заштити од сточних зараза, по правилима о регулисању проституције ит.д.

Све иступне кривце, предвиђене овим законима (изузев само у неколико иступа казним по правилима о регулисању проституције) извиђале су се и пресуђивале, па и данас извиђају и пресуђују по Полицијској Уредби.

Као год и за иступе из III части казненог закона, тако су и за ове специјалне иступе употребљавани докази из §§ 34 и 35. Полицијске Уредбе, пресуде изричане у смислу § 38. исте уредбе, а оптужени, кад је томе било места, ослобођавани казне на основу § 36. ове исте уредбе.

Али оно, што је у целој ствари најважније, то је право на жалбу у вези са

дужношћу претпостављене власти да разматра, одобрава и уништава пресуде и решења потчињених јој власти у свима побројаним иступним делима. А и ово право, и ова дужност, налазили су и налазе свога ослоњаца једино у §§ 15 и 16. Полицијске Уредбе, дакле онако исто као и код иступа из III части казненог закона. Између ових иступа, и оних који се кажњавају по специјалним законима а немају нарочитог поступка, као што се из изложеног види, није било нити има ма какве разлике у погледу извиђања и пресуђења те, према томе, Полицијска Уредба служила је, па и данас служи као поступак полицијским и општинским властима за извиђање свију оних иступа у опште, за које нема специјалног поступка.

Са оних истих разлога, због којих се приликом ислеђења иступних дела из III части казненог закона, мора водити рачуна о новим изменама и допунама у Полицијској Уредби, са тих истих разлога морају се и ова иступна дела саображавати у свему прописима Полицијске Уредбе, јер је она њихов поступак исто онако, као што је поступак за извиђање иступа из III части казненог закона. Између једних и других иступа није, пре ових измена и допуна, било никакве разлике у погледу извиђања и пресуђења, те је с тога не може ни сада бити. Не може је бити ни по томе, што се ови иступи морају и даље ислеђивати по Полицијској Уредби, и што полицијске власти, према новим изменама и допунама у §§ 15 и 16 ове исте уредбе, не би имала законског ослоњаца да расматрају одлуке на њима засноване, пошто је зато надлежан суд према новим допунама. Кад ово не би стојало, т. ј. кад би ово расматрање остало и даље код полицијске власти, испало би да постоје две Полицијске Уредбе: једна нова само за иступе из III части казненог закона, и друго — стара — по којој би се ислеђивали иступи предвиђени у специјалним законима. Да је ово апсурд, излишно је, мислимо, и доказивати.“

За правилно појимање ових редака потребно је знати, да се у пракси код полицијских и општинских власти разликују, у погледу извиђања, ове четири категорије иступа:

1. Иступ из III части казненог закона, за чије ислеђење постоји нарочити поступак — Полицијска Уредба.

2. Иступи предвиђени специјалним законима, који се извиђају и пресуђују по специјалним поступцима (иступи казним по закону о лову и по закону о шумама и т. д.)

3. Иступи предвиђени специјалним законима који се, по изричном законском наређењу, извиђају и пресуђују по Полицијској Уредби (иступи из закона о унапређењу сточарства и вођарства, из закона о уништавању штетних животиња и биљака и из закона о риболову), и најзад:

4. Иступи, који се кажњавају по специјалним законима, али за чије извиђање није прописан никакав поступак, те се с тога извиђају по општем поступку за иступе — Полицијској Уредби (иступи из

закон о местима, по уредби о каџанама и механама, по закону о уређењу санитаретске струке и чувању народног здравља, по закону о заштити од сточних зараза и т. д.) (свршиће се)

Д. Ђ. Алимпић.

АЛБУМ КРИВАЦА

и друга спомоћна средства полиције безбедности.

(наставак)

Такво уређење и чување слика у скупу познато је у полицији под именом „албум криваца“, а њихова практична употреба и корист од њих зависи поглавито од начина њиховог уређења, која су код разних полиција обично друкчија.

Распоред слика у таквим албумима базира се на освештаном принципу, да сваки кривац показује нарочите склоности само за извесну врсту кривичних дела, и да се у већини случајева, осталим кривичним делима исто тако не одаје, као и сваки други исправан грађанин, јер се, зна, да се н. пр. једна варалица већином исто тако гнуша убице или кога другог злочинца, као и сви други, или да један крадљивац који обијањем долази до покраје није ни мало вичан коцкарском занату нити вршењу фицијих крађа.

Пошто је по моме уверењу уређење албума криваца најлепше и најпрактичније изведено у хановеранској полицији, и ако је он удешен по форми берлинског албума слика, задржавају се приликом излагања највише на њему, а остале ћу помињати само у онолико, у колико се разликују од овог.

Хановерански албум слика има неколико свезака, у којима су према природи учињених кривичних дела распоређене слике фотографисаних лица; таквих свезака има седамнаест, а свака од њих представља нарочиту категорију криваца, који су одговорали за једнака или слична дела.

У тим свезакама видимо поделу по овим категоријама:

- а) албум за разбојнике и убице;
- б) албум за лица која праве лажан новац;
- в) албум за црквене допове;
- г) албум за оне што разбијају туђе куће;
- д) албум за крадљивце дућанске и кесароше;
- ђ) албум за крадљивце по подрумима и магацинима;
- е) албум за лица, која краду само кад им се за то да прилика (Gelegenheitsdiebe);
- ж) албум за злочинце против морала (педерасте и т. д.);
- з) албум за сељачке варалице;
- и) албум за разне варалице;
- ј) албум за подвалаче;
- к) албум за професионалне коцкаре;
- л) албум за скитнице и коцкаре;
- љ) албум за крадљивце на железничким станицама;
- м) албум за опасне убојнице и насртљивце; и

н) албум за интернационалне разбојнике.

Лица, која су кажњавана за кривичне из двају или више од ових категорија, имају своје слике у свакој од њих, са тачним позивањем једне на другу.

У свакој таквој свесци слике су уређене по хронолошком реду, а брзо проналажење њихово омогућено је дугим списковима, који се нарочито због тога воде, и то помоћу нумера, које се бележе испод сваке слике.

Тако се води: списак свих имена криваца, чије се слике налазе у албуму, и то, по азбучном реду њихових презимена, са нарочитим рубрикама, у којима се назначавача тачно свеска албума, страна и ред, у коме се слика појединих од њих може наћи. Тај се списак сматра као општи и главни, јер служи томе, да се у свако доба може знати, колико у албуму има фотографисаних лица и којих поименце.

Поред овога води се и други списак имена криваца, али сада распоређених према категорији кривичних дела, као што су и слике по свезакама распоређене. Овај списак личи на регистар, јер свака свеска албума има у њему извештај број листова видно издвојених један од другог. Бележење у њему врши се истим редом, као што су и слике по свезакама распоређене. По овом списку може се тачно знати, чије су све слике у албум стављене и којим су редом распоређене. Када би се испод слика у самом албуму стављала имена криваца, овај би списак био са свим непотребан; ну, то се не чини са овог разлога:

Публици се врло често ставља, по појављеној потреби, албум на разгледање. Ако би испод слика била исписана и имена фотографисаних лица, она би од тога доста пута чинила употребу, на штету самог фотографисаног лица. А већ кад имена нема не би у многим случајима неки могли поуздано да тврде, да је извесно лице баш то, чију су фотографију видели у албуму. Због тих, дакле, непријатности не стављају се имена фотографисаних лица испод слика.

Као што постоје слике, распоређене у албуму по извесном реду тако су у истом реду, али по преградама — рафовима — распоређени дупликати тих слика, који служе полицијским органима за свакодневну употребу и разматрање; а кад то буде потребно, и за ношење на извесна места, ради показивања.

Овакав покретан распоред слика практичан је с тога, што се оне никако не морају извлачити из албума и што се по некад поједине такве слике, нарочито за познате коцкаре и крадљивце, могу слати полицијама и других места, у којима се спрема каква свечаност или забава, као што су трке, панађури и т. д.

Слике умрлих злочинаца издвајају из албума и стављају их у нарочиту кутију по азбучном реду презимена.

Од колике им је користи овакав један албум довољно је напоменути неколико статистичких података о броју пронађених криваца помоћу њега у току три године; тако пронађено је:

у 1902. год.: у 1903. год.: и у 1904. год.
123 139 174

Овакав резултат јасно сведочи, да је корист веома велика.

Напред сам нагласио, да је распоред албума у Хановеру уређен по форми, коју је Берлин још раније усвојио.

Берлински албум постоји од 1876. год. Он је веома богат сликама и по томе је за нас непрактичан за копирање; дели се на три категорије у распоређењу слика и имена криваца. По томе, што су оне доста сличне напред изложеном „хановеранском“, уређењу, нећу их нарочито износити.

Као карактеристичност истичем, да се слике не налазе у албумима, већ распоређене по фијокама; да уз сваку слику постоји и картон, на коме су исписани и тачни подаци фотографисаног лица, и то тако потпуно, да се из њих у највише случајева може видети све што је потребно да се зна о једноме кривцу, и да поред тих описа стоје по три кривичне фотографије: једна en face (с лица), друга у профилу и трећа са капом на глави.

Женске фотографије, као и фотографије умрлих лица, држе се код њих одвојене у засебним кутијама.

Бечка полиција већ прави разлику у категорисању криваца. Она је њихове слике поделила на неких 80 пододелака група. У свакој таквој групи, која чини извесну категорију кривичних дела, налазе се слике криваца у профилу и en face (с лица) са нумерама испод њих, које упућују на други одељак под истим бројем, где се налазе испуњени картони са подацима свију тих сликаних личности по азбучном реду — лексикално — уређени.

У другом одељку су на картонима забележене персоналије дотичног лица и број аката из трећег одељка, у коме је све до ситница забележено, шта се о томе лицу треба да зна.

На овим картонима налазе се поред овога и отисци деснога кажипрета дотичног лица, и то свакога пута нов, када се год фотографише и бертиљонски измери. Поред тога отиска бележи се датум, када је отисак узет и нумера акта, да би се у сваком случају могло знати, колико је пута мерен и када.

Распоредивање регистарних табака у III. одељку испуњених са подацима појединих криваца, врши се редом по деловодним нумерама.

Из тих се података види и то, колико је пута дотично лице бивало судски кажњавано.

Бечки албум има преко 40.000 слика; слике женских не одвајају се засебно, само су због бржег проналажења картони њихових слика у другом одељку и за разлику од мушких картона, обојени другом бојом.

И код њих албум има велике примене, и уређење му је потпуно модерно, јер је тек последњих година, од када се кривично одељење уселило у просторну зграду полицијску, нарочито измењен и усавршен.

У Пешти свако судом кажњено лице добија у главној полицији један регистар

парни лист, звани „Grundbogen“, у који се заводе, поред личних података, и све судом изречене казне. Ти се листови распоређују по презименима криваца.

Фотографије, пак, распоређују по категорији кривица и то по фијакама; а налазе их по нумерама регистарног листа које су на њима забележене.

У осталом, код њих нема каквог нарочитог уређења, које би поред досадашњег било вредно помнути.

Помнуте свеске албума показују се обично оштећеним тужиоцима, када би код власти изјавили, да су видели лице, кога означају за учиниоца кривичнога дела, док су му његове прте у свежем памћењу; за тим и сведоцима, чија би сведожба у томе смислу била исказана, а врло се често показују и лицима, која би имала да изјаве, по размотр њу слика из категорије дотичног кривичног дела, да ли су видели, кога од њих, у времену, када се дело догодило у близини места учињеног дела. (наставиће се)

В. Лазаревић.

ПОУКЕ И УПУТИ

Окружни одбор има право изабрати себи писара, пошто окружна скупштина то право није задржала за себе.

Ужи окружни одбор округа нишког на свом састанку од 17. новембра 1906. године, поред осталог донео је и одлуку: да се Благоје Илић, учитељ у пензији, избере за писара са платом од 3000 динара, на годину с тим, да плату прима из плате окружног деловође.

Ова одлука донета је на основу чл. 104., 108., 123. и 124. закона о уређењу округа и срезова.

Начелство округа нишког налазећи, да ова одлука не одговара закону, решењем својим од 20. новембра 1906. год. № 23054. задржало ју је од извршења са ових разлога:

1.) што изабрани деловођа није ни могао бити уведен у дужност, кад је одлука окружне скупштине задржана од извршења и о томе на време извештен окружни одбор;

2.) што, по чл. 108. закона о уређењу округа и срезова, окружни одбор није ни надлежан, да доноси овакве одлуке;

3.) што је противно чл. 138. поменутог закона, плату писару одредио из партије одобрене буџетом, на плату окружног деловође.

По изјављеној жалби, ово решење одобрио је и Министар Унутрашњих Дела решењем од 22. новембра 1906. године № 24531.

У жалби Савету, противу овог Министровог решења, окружни одбор навео је да исто не одговара закону:

1) што се Министар ненадлежно упустио у разматрање одлуке о избору писара, јер је за то, у смислу прописа чл. 114. закона о уређењу округа и срезова био надлежан Државни Савет, коме је требало спровести одлуку на оцену;

2.) што је баш окружни одбор, по чл. 108. поменутог закона, био надлежан да бира себи деловођу, а окружној скупштини то право није дао ни један законски пропис, нарочито што је он остао без деловође;

3.) што не стоји разлог да је повређен пропис чл. 124. закона о уређењу округа и срезова, тиме, што је одлучено, да изабрани писар прима плату из плате окружног деловође, пошто је та партија одређена на плату лица, које би ту дужност отправљало.

4.) што нема основа ни разлога, по коме г. Илић није могао бити изабран за писара зато, што је његов ранији избор за деловођу био поништен.

Државни Савет нашао је да решење Министрово не одговара закону, јер:

1. Окружни одбор, по тач. 6. чл. 108. закона о уређењу округа и срезова, био је надлежан, да кандидата Илића постави за свог писара, јер по поменутом законском пропису постављење писара за тај положај окружна скупштина није задржала за себе;

2. Смисао чл. 138. истог закона не може се разумети тако, да писар не може примати плату из плате деловође, кад њему буџетом није одређена никаква плата; и

3. Најзад и питање о томе, да ли је окружни одбор могао раније изабрати Илића да уведе у дужност окружног деловође, и ако је одлука окружне Скупштине, у колико се односи на тај његов избор, задржана од извршења — без утицаја је по решење о поставци његовој за писара; пошто са овом ствари нема никакве везе.

С тога је, на основу чл. 113. закона о уређењу округа и срезова, поништио ожалбено решење Министрово.

Одлука Државног Савета од 19. јануара 1907. године № 388. М. В.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

1.

Суд општине м. изворске, актом својим од 10. овог месеца Бр. 68, пита:

„У атару ове општине постоји једно земљиште под шумом, у величини од 477.64 хектара.

Приликом пописа земљишта, вршеног у години 1884, село М. Извор уписало је ову земљу у књигу „Б.“ као своју својину, и на исту плаћа порез непрекидно до данас.

Шумска комисија, одређена за поделу и ограничавање шума у округу тимочком и приречком, решењем својим од 10. јула 1892. године Бр. 678, огласила је ово земљиште за државну својину и упутила село М. Извор на парницу против српске државе, ако се успеху нада.

Али пошто је предње решење комисијско било у свему незаконито, то су ондашњи пуномоћници ове општине изјавили жалбу против истог, и књажевачки првостепени суд, по благовремено изјав-

љеној жалби, решењем својим Бр. 11085, од 8. октобра 1904. године, поништио је поменуто решење шумске комисије као незаконито, и тако ствар враћена у првобитно стање.

По чл. 12. закона о шумама, ово решење извршно је.

Према оваквом стању ствари, ова шума сада треба да се уступи овој општини на уживање по прописима закона о шумама, и да приход од исте припадне општинској каси а не државној, јер ова општина и данас плаћа порез на ово земљиште.

Према овоме моли се уредништво за обавештење.

1. на који начин ова општина може узети ову шуму у своје руке, кад шумарско одељење силом држи ову земљу као државну, а Министарство привреде, коме се суд жалио, неће да донесе никакву одлуку, и

2. треба ли Министарство народне привреде да врати овој општини приход, прибирани од ове шуме за све године од кад је исту одузело, нарочито од продате горе у годинама: 1901, 2. и 3, јер је за све то време шума била у спору, па није требало исту упронашћивати, нарочито што општина плаћа порез.

Ако треба да врати, па који ће се начин тражити новац, чија се величина види из књига полицијске власти, која је приходе и прибирала?“

— На ово питање одговарамо:

Под претпоставком, да је у предњем акту тачно изнесено стање ствари, и да је одлуком првостепеног суда ова ствар коначно расправљена у корист села М. Извора, једини одговор могао би бити овај:

1. Министарство привреде дужно би било да одмах изда наређење шумској управи, да поменуто земљиште преда на управу и располагање селу М. Извору, под погодбама које условљавају чл. 62 до 76. закона о шумама, и

2. Сав приход, који је држава прибрала за све време од кад је шуму одузела, па до предаје исте, дужна је да врати општини, односно селу.

И једно и друго има да се тражи од самог Министарства народне привреде, коме би се изложила ствар и поднео препис судске одлуке, и оно не би имало разлога да се противи судској одлуци и врши самовољу.

Овако би, велимо, могло бити, кад би ствар стојала потпуно онако, како суд износи.

Али, како суд сам признаје, да је он већ тражио од Министарства народне привреде повраћај ове земље, а оно још није ништа одговорило, то ће онда бити велика вероватност, да ствар у суштини стоји са свим друкчије, јер се савршено не да веровати, да би Министарство имало разлога, да селу чини неправду онде, где би оно било у пуном праву.

11.

Суд општине каменичке, актом својим од 18. ов. м-ца Бр. 123., пита:

„Један од бивших рачуноиспитача ове општине, дугује општинској каси на име

П О Т Е Р Е

Непознати крадљивци ноћу између 28. и 29. ов. м-ца разбили су прозоре на стану Михаила Митића, трговца из М. Пека, увукали се у стан и украли: у новцу 7419 дин. у разној монети, разне новчане признанице у вредности 2350·50 динара; једна је признаница Алексе Ненадовића од 500 динара, једна је Ђоке Марјановића из Кучева, од 1000·40 дин. и др., један златан мушки прстен са плавим каменом и један кожни потес. Нека све полицијске и општинске власти потраже крадљивце и крадене ствари и у случају проналаска о томе известе комесара полиције у М. Пеку с позивом на денешу Бр. 95.

Милан Јањић, по занимању сауга, родом из Винковаца у Аустро-Угарској, који је пресудом, крагујевачког првостепеног суда од 5. јула пр. год. Бр. 23400 осуђен на пет год. затвора због крађе, побегао је са осуде из пожаревачког казненог завода, 25. септембра пр. год. и до данас није пронађен.

Милан је стар 25 година, висок 1 м. 70, добро развијен, косе смеђе, браде риђе, очију отворено-плавих; од особених знакова има: а) белегу од посекогине, у облику криве линије, вел. 2·5 см. на II и III фаланзи левог кажипрста; б) тетовиран знак у облику крста, величине 2/2 см., на средини десне мишице и в) белегу од посекогине, неправилног облика, величине 10/7 см., испод десног уха.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Милана у својим домањима најживље потраже и пронађеног спроведу управи пожаревачког казненог завода с позивом на акт Бр. 150, 1907 год.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Како код нас криминалитет све више расте види се и по све већем учешћу женскиња у њему. До скоро смо се бар са женскињем могли похвалити, са малим изузетцима, да је честито и морално, а сада већ нису ретки случајеви као што је овај са овом **Даницом Ивановићевом**, служавком, која је својом преденошћу, дрекошћу и оригиналношћу при вршењу кривичних дела потпуно достигла своје злочиначке друге на Западу.

Једнога вечера пре неколико дана један овдашњи трговац враћао се из Земуна возом у 7 сати и од станице пошао кући поред кафане «Витоља.»

Ту га на трогоару срете ова Даница; забрађена првеним шалом, па пришавши му ближе освоји га љубазно и лукаво:

— Господин сигурно иде с воза?

— Јесте, одговори трговац, а што питате?

— Па чекам мога дикана, али он изгледа да није дошао.

— То ја не знам, идите па видите — одговори јој трговац, пошавши даље својим путем.

— Молим Вас, господине, будите добри те ми дајте један грош, остала сам без паре, па немам ни хлеба да купим.

Трговац, који је скоро имао жалост у породици, сажали се на ову младу женску, која је чак принуђена да проси, те завуче руку у деп да јој да милостињу. У томе депу, поред српског ситног новца имао је и 990 динара у злату и аустријским банкнотама, које је баш

показаног недостатка 1200·72 дин. са 6% интереса, по извршној пресуди Гл. Контроле.

Тај рачунопологач дугује поред општине још и каси Управе Фондова и приватним повериоцима преко 15.000 динара, а нема ни мало више имања од онога, што му као земљоделцу штити § 471. грађ. суд. поступка, те је велика вероватност, да ће и општина и остали повериоци овога рачунопологача добити по један табак хартије — решење о немогућности наплате.

Па како именовани рачунопологач нуди општини 200 динара на рачун отплате целокупне горње суме, с тога, да му се ресто 1000 динара поклони и о томе изда писмено признање суда и одбора, како он више не дугује ништа општинској каси, то је суду потребно да зна: може ли се и на основу кога законског прописа и по чијем одобрењу примити ових 200 динара а ресто поклонити, јер и суд и одбор потпуно знају и уверени су, да се од њега не може никад наплатити дугована сума, те би интерес општински био да се бар ових 200 дин. приме, јер се може иначе и без њих онстати.

Моли се уредништво за упут по овоме:

— На ово питање одговарамо:

Ако суд и одбор несумњиво уверени, да дотични рачунопологач одиста нема имања, из кога би се могла извршити пресуда Гл. Контроле, и да би ових 200 динара, колико он нуди на рачун исплате ипак била нека олакшица штете, коју општина има да поднесе, онда би одбор могао донети одлуку у смислу тач. 12. чл. 86. зак. о општинама, да се ових 200 динара приме а остатак поклони, па ако би ту одлуку потврдио и збор у смислу т. 3 чл. 33. поменутога закона и надзорна власт одобрила према чл. 85 и 152 истога закона, онда би она била извршна, јер је овакво напуштање права по једној пресуди, макар и сумњивог, равно отуђењу, које предвиђају поменуте законске одредбе.

Међутим, и ако би овде био заштићен и општински интерес у неку руку, пријемом бар ових 200 динара, уредништво мисли да овај предлог рачунопологача не би требало примити, јер би то био саблажљив пример, да и други рачунопологачи пођу тим путем, па да за упропашћених по неколико хиљада нуде по коју стотину динара.

Нека се остави, да пресуда Гл. Контроле непрекидно виси над главом рачунопологача као оштар мач, па ће он сам осетити потребу да измири целу штету, коју је учинио, а други ће опет видети, да се не може у облику поклона богати испод одговорности.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

Т Р А Ж И С Е

Борисава Живковића, шегрта код Ђоке Живковића, ужара из Јагодине, кога је нестало још 17. ов. м-ца тражи начелник среза беличког актом Бр. 1742. Пронађеног треба упутити поменутом начелнику.

је да је опасно да сад иде кући, него да код њих остане, што је она и учинила.

Два дана је она ту пила и тропила, купујући Мици и њеном мужу разне поклоне, а трећег дана, пошто су је добро испупнали, упутили су је да иде у службу и да се извини госпођи да је била болесна.

Истог дана изашао је у „Политици“ опис ове крађе, крадљивце и покрајеног новца, те то Лазу и Мицу баца у велику бригу, бојећи се да не буду ухваћени.

Мица одмах оде код Данице, изазове је и сва успахирена позове да дође код њих што пре, јер је велика опасност.

Даница оде код њих и тамо јој обоје прочитају шта стоји у „Политици“, препоруче јој да се добро чува, јер ће сви троје пропасти, а даду јој све ствари које је код њих имала, како ње би више код њих долазила и сумњу навлачила.

Даница је после овога и сама била јако уплашена, што су код куће где служи приметили и питали шта јој је. Она се изговорила како су јој јавили да су јој се отац и матери потукли, али да би затурила траг казним делом она је једном од господаревих синова казала како је нашла неки новац на улици, па је нешто од њега потрошила, а нешто још има, те се боји да не буде кажњена.

Овај је посаветује да иде у квартал и то саопшти, али она није смела отићи, те је то овај учинио.

После тог саопштења она буде позвана у квартал врачарски, где је најпре почела да прича како је новац нашла, па за тим да га није нашла, већ га јој је дала једна циганка и т. д. док брзом истрагом није доведена у теснац и увидела, да јој лагање не помаже, те је онда признала све како је било и како је то горе изнето.

Код ње је нађено 260 круна, од којих је 160 била законана у подруму где је служила, када јој је јављено да је она белешка изашла у новинама.

И Даница и Лазар и Мица сprovedени су кварту савањском, где је дело учињено, те су тамо сви троје стављени под кривичну истрагу и у притвор.

Даница ово није први случај. Она је и раније украла једном овдашњем адвокату код кога је служила једну аустријску банкноту од 1000 круна, али је вештим пренемагањем успела, да јој господин пред судом кривицу опрости, услед чега је била пуштена. И у овој крађи

имала је саучесницу у кућевној прањи, којој је дала да ту банкноту промени.

Овај пример са Даницом у исто време потврђује, како су алкохолизам и проституција неразвијени другови криминалитета.

Она је морално пропала још у својој 15-ој години, па је тако непрестано терала.

У исто време почела је и пити, а за то је већ имала диспозиција, јер су јој и отац и матери дrevне пијанице.

Жеља за алкохолизмом и одваљачила је у кафану код „Црне Мачке“, а бездушни кафеџија експлоатисао је ту њену страст, задуживао је, па је онда терао да на какав било на-

чин дође до новца и трошак плати.

Она је родом из Ваљева, а у Београду одавно служи. Сад су јој овде и родитељи. Поред оца и матери има и брата, који је такође алкохоличар и сестру душевно болесну — присто као да се хтело на овој фамилији да ис-

поњи, како алкохолизам води беди, проституцији, болести и тамници.

Сличних случајева као овај још са трговцем било је још у Београду, и ако би је ко упознао да је извршила још неко дело, нека се јави Управи града Београда или кварту савањском.

Пре неколико дана ухваћен је у Београду овај Александар Ракић — „Гајдаш“, професионални кесарош и опасан допов. Тек што је дошао у варош био је примећен од једнога детектива, а мало за тим и ухваћен.

Александар је родом из Шапца, син неког бив. фијакеристе, стар је 21 годину.

До сада је за опасне крађе два пута судски осуђиван: први пут 1900. године од стране шабачког првостепеног суда, на годину дана затвора, а други пут пресудом првостепеног суда за варош Београд од 22. VII. 1904. год. Бр. 34848, заједно са Савом Јеличићем и Драгутином Мутићем, на две године робије, са које је пуштен прошле године.

Приликом ислеђења последњег дела умео је да обмане иследника и прикрије ранију осуду у Шапцу, те је због тога био и осуђен само на две године.

Врло је препреден и досетљив. Одредбе казни законика о крађама и теорију о доказима зна боље него многи правник.

Да наведемо овде један интересантан случај.

У пролеће 1904. године у друштву са Павлом Раденковићем „Патком“, рано изјутра једнога дана обије покретни излог једнога сарача на Теразијама, који је овај тек био по отварању дућана изнео и поред врата ставио, па из њега покупе све изложене новчанике. Но приликом продаје ових новчаника буду похватани и притворени.

„Патак“ је одмах признао кривицу, а „Гајдаш“ је упорно одрицао. На савете једнога младог чиновника — правника, да призна кривицу, јер ће му то служити као олакшавана околност и т. д. Он му је изрично одговорио: — Море, мањите се, господине, борава посла, знам ја закон и шта ме чека боље него ви.

И то се збиља и испољило у случају са обијањем тога излога.

Иследник је оценио да ту стоји опасна крађа, пошто су новчаници стајали под кључем и пошто је излог насилно отворен, те ма да је вредност покрађе била испод 40 динара донео је решење о притвору обојице извршилаца.

Приликом саопштења „Гајдаш“ је равнодушно изјавио, да је се полиција преварила у квалификацији дела јер то није опасна, већ проста крађа, и да он не би тако лако ударио на опасну крађу.

Када је предмет по жалби отишао суду и овај је поништио решење, наставши да не стоји опасна, већ проста крађа, пошто је извршена

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

ван дућана и из покретног излога, те је тим судским примедбама према вредности покрађе истушно кажњен са 30 дана затвора.

Али ипак и он је се још истог лета преварио у квалификацији дела, вршећи крађе на железници. Покретљивост вагона га овде није снала.

Сада, међутим, изјављује, да опасну крађу неће више учинити па да га хиљаде чекају, већ прети само кесама, при којима се ређе хвата и лакше пролази и код полиције и код суда.

Али му није веровати према оној народној „Што дикла навикла“.

Са тога обраћамо пажњу свима полицијским и општинским властима, те да прате његово кретање, а ако је већ учинио где какво кривично дело, треба се обратити Управи града Београда, у чијем се затвору сада налази.

Међу похватаним коцкарима, који се сада налазе у затворима Управе града Београда, налазе се и ови, чије слике у овом броју износимо, и то:

1. **Благоје Марковић**, по своје маломе узрасту од свога друштва прозвани „Благојић“ и „Дуца“, родом из Крагујевца, стар 27 година, један од врло вештих и окретних кесароша, који краде и по железницама. У 1896. години осудио га је крагујевачки првостепени суд због опасних крађа на пет година робије. Према томе као и већина наших кесароша еклон је и опасним крађама, при којима је врло дрзак.

2. **Велимир Бајић**, родом је из Крагујевца, стар 24 године. Он се још као дечко одао кесарошком животу, али је се једно време био тргао и изучио лагерерски занат, али га је после срце повукло опет старом друштву. О њему београдска полиција нема ближих података, а он сам за себе вели да се одавно занима кесарошким послом и да судски није никако осуђиван, а полицијски много пута за омање крађе и преваре. Ако би ко о њему знао више података моли се да их достави Управи града Београда или Антропометријско-Полицијском Одељењу Министарства Унутрашњих Дела.

3. **Радисав Трошић**, родом из Медвеђе у срезу трегеничком, стар је 20 година. Ранијих година био је у Београду на пекарском занату, па кад је отишао кући упознао се са неким коцкарима из Вол. Дренове, која је, чудовога, лиферозала до сада масу кесароша, те се њима пође по рђаву путу, на коме је и данас, после три године. Ни он није судски осуђиван, а полицијски више пута.

Ако ко у њима позна извршиоца кога казнимог дела, моли се да то јави Управи града Београда.

Ж. Л.

Н А З Н А Њ Е

Комплети „Полицијског Гласника“ за 1905. и 1906. год. могу се добити у предништву по цену од 20 динара за једну годину, у елегантном тврдом повезу. Понај треба слати благајни Министарства Унутрашњих Дела.

